

*Рубрика Полтавського обласного
військового комісаріату «Герої серед нас»*

«Взяття Світлодарського лісу під контроль – це ще один крок до перемоги»

(За матеріалами бесіди Олени Мокренчук)

«Взяття світлодарського лісу під контроль – це ще один крок до перемоги», – говорить комбат 4 батальйону 72 омбр Микола Чумак.

Підполковник Чумак на фронті від початку війни, з 2014 року. Був начальником штабу окремого батальйону охорони, відповідав за охорону штабу сектору «А». В 2015 році, коли почалося створення нових бригад, командир новоствореної 53 омбр полковник Володимир Заболотний запропонував йому посаду старшого офіцера оперативного відділу. «Нас у бригаді було троє офіцерів на той час: комбриг, начальник штабу і я», – згадує Микола Миколайович. На Рівненському полігоні сформували бригаду з батальйонів територіальної оборони і наприкінці 2014 року вийшли на Станицю Луганську. З 15-го року захищали Авдіївку-Верхньоторецьке: саме там добре відзначився третій батальйон 53 бригади і «засвітився» його новий командир, наш сьогоднішній співрозмовник Микола Чумак. Власне, з цього ми й почали нашу розмову:

– Миколо Миколайовичу, 1 грудня 2017 року всі ЗМІ повідомляли про те, що 95-та окрема Житомирська десантно-штурмова бригада взяла повністю під контроль селище Верхньоторецьке між Ясинуватою та Горлівкою на Донеччині...

– Так, я чув. Річ у тім, що значну частину Верхньоторецького ми звільнили ще в 2015 році, не враховуючи частину вулиці Миру на виїзді з селища. Права сторона вже була наша, ми зайняли ще й ліву сторону селища, що була в сірій зоні, це дало нам можливість контролювати трасу Ясинувата-Горлівка. Ми пішли далі, вибили ворога на дачах, без єдиної втрати з нашого боку, до речі. Батальйон займав позиції до крайньої вулиці селища, на той час дана вулиця була тактично незручна для закріплення підрозділів: якби ми її зайняли, нас обстрілювали б із висот, із двох боків перехресним вогнем, тож ми обмежились вогневим контролем цієї ділянки. Власне, інші бригади – 58, 72, які стояли тут після нас – теж не чіпали цієї ділянки: не бачили необхідності. Її взяли десантники в 2018 році, довершивши розпочате до них, і тепер село вже повністю наше.

– Як ви стали комбатом у 72 бригаді?

– В 16 році вступив у Національний університет оборони ім. Черняхівського на командно-штабний факультет, потім по розподілу прийняв мотопіхотний батальйон 72 бригади (колишній окремих 12-й). Свого часу підрозділ формувався з цивільних військовозобов'язаних мешканців Києва та області як батальйон територіальної оборони «Київ». Бійці показали справжній бойовий дух, відвагу і мужність, але деякими тонкощами військової справи вони не володіли. Задача була з даного підрозділу створити по-справжньому військовий, згуртований колектив. Було досить важко. Пояснював, вчив, показував на власному прикладі. Разом із командирами рот створив систему вогню, розподіливши озброєння, визначивши де стрілецьке, де колективне озброєння, де міномети. Згодом дана система вогню досить ефективно себе показала.

– Це завдяки їй вам вдалося суттєво відсунути зайд в «Лесу чудес» на Світлодарці?

– Тут було трохи інше. Вибравши хитрішу тактику дій, на відміну від попередніх підрозділів, які займали цю ділянку, нам вдалось пройти значно далі вперед на флангах. Це дало можливість взяти противника та підступи до нього в так звані «кліщі» – і ворог сам почав залишати свої позиції. Навіщо атакувати в лоб, якщо можна зробити тихо і без втрат?

– А як же позиція, яку брали в 16-му році?

– Позиції, які зайняли попередні підрозділи, були задіяні нами, як відсічні позиції. Обійнявши ліс фланговим вогнем, ми зараз повністю контролюємо дії противника. Найближча до нас ворожа позиція була 80-120 метрів – її розбили повністю. Якби був ще час, ми пройшли ще трохи вперед і весь ліс був би нашим. Власне, тактичними діями нашого підрозділу ми випередили противника: вони почали копати другу лінію оборони, для

відступу, – а ми, використовуючи заходи вогневого впливу змусили ворога облишити цей намір. Вони зрозуміли, що тут у них нічого не вийде, рано чи пізно вони цю ділянку кинуть, і почали рити лінію оборони далі, аж під посадкою. Бо якщо ми вийдем на край цього лісу, а ми обов'язково це зробимо, – будемо бачити й контролювати всі шляхи їх переміщення. Нам лиш трохи забракло часу, тож цю роботу ми залишили підрозділу, що нас змінив.

– За рахунок чого був досягнений успіх? Чисельністю?

– Ні, звичайно. Робили все невеликими, але добре підготовленими силами. Головне – добре все продумати, і тоді успіх гарантований. Згодом, побачивши згуртованість та навченість нашого батальйону, до нас почали йти військовослужбовці з інших підрозділів бригади. Також і військкомати допомогли в комплектуванні, тож ми скоро мали кількісний склад вдвічі більший, ніж як коли зайшли. Найінтенсивніші бої ми вели коло «Лісу чудес» у взаємодії з першим батальйоном, який мав не менш гарячу ділянку. Взагалі, колектив у моєму батальйоні гарний. Надійний, згуртований, підготовлений, мотивований, молодий. Їх лише потрібно було направити і навчити. Звичайно, не без недоліків, які були нами усунуті. З тими, хто порушували військову дисципліну (алкозалежними, ледарями) боролися нещадно! Зараз маємо здоровий колектив, кожен військовослужбовець піклується про честь батальйону та бригади.

– Кого би ви хотіли особливо відзначити з ваших підлеглих?

– Всі, хто дійсно заслужив, – отримали подяки і грамоти, нагородженні відзнаками командувача ОТУ Північ, командувача Сухопутних військ та Начальника Генерального штабу. Для мене всі мої підлегли – молодці! Кожен тим чи іншим чином проявив себе, тож всі мають нагороди. Для прикладу можу навести лейтенанта Гнатюка, нагородженого Орденом Богдана Хмельницького III ступеня за бої під Авдіївкою 2017 року. Командира роти з позивним «Космос», нагородженого відзнакою «За взірцеву службу». Обов'язково напишіть за легенду батальйону Олександра Н. з позивним «Борода», який з перших днів 2014 року воює і досі, хоча отримав три бойових поранення; як ми кажемо, він «наполовину з пластин». Олександр – сапер від Бога, розвідник і просто дуже гарна людина. Багато достойних! Ніхто в стороні не лишився. В моєму батальйоні ніхто забутий не буде.

– Крім нагород, які ще методи заохочення застосовуєте?

– Бійці беруть участь у міжнародних програмах. Наприклад, бригада зараз формує батально-тактичні групи для участі в міжнародних навчаннях. Із нашого батальйону значна кількість особового складу виявила бажання поїхати удосконалити свої практичні навички. Після закінчення навчання ці військовослужбовці знов повернуться в наш батальйон.

– Ви дуже потужний, талановитий, авторитетний командир. Як у вас складаються стосунки з сержантською ланкою?

– Сержантським колективом я задоволений. Дехто з них зараз поїхали на курси, інші очікують своєї черги. Знаю з досвіду, що сержантська ланка виконує надзвичайно важливу функцію у війську, якщо її розумно застосовувати. В 2010 році я був призначений командиром роти охорони, у мене в підпорядкуванні було 190 чоловік з яких більшу частину складали військовослужбовці строкової служби. У нас було три офіцери: я – командир роти, заступник із МПЗ і заступник з озброєння; всі інші посади обіймали прапорщики і сержанти. Вони працювали так, що завдяки їм наша рота в 2013 році стала кращою в Збройних Силах! Тому зараз, в зоні ведення бойових дій, ми втілюємо цю ж модель: піднімаємо рівень авторитету сержантів, надаємо їм більші права. Солдати – воюють, командири – командують; а сержанти є нашою опорою, вони відповідають за бойову підготовку, екіпірування, морально-психологічний стан особового складу... Сержант – це міцний фундамент Збройних Сил, на який ми покладаєм надію і відповідальність.

– Ви вже п'ять років воюєте. Як на вашу думку – наскільки змінився противник і в чому це виражається?

– На таких малих дистанціях противник, в основному, працював малою артилерією та висилав в нашу сторону диверсійні групи. Біля 20 виходів ДРГ ми попередили; вони поверталися з загиблими або пораненими, або й взагалі відмовлялися від своїх намірів. Ми

спостерігали, як вони по балках та посадками намагалися підійти – ми їх підпускали, а потім відпрацьовували по них. Крайній вихід ворожої ДРГ стався за два дні до ротації: завдяки тому, що ми добре висунулись вперед, ми бачили, що до позиції намагаються підійти люди в кількості 6 чоловік. Вони пройшли метрів 150; наші хлопці побачили їх, підпустили поближче і накрили вогнем. В підсумку, в них втрати 200-ті, 300-ті – а у нас все добре, без втрат.

Загалом противник змінюється, звичайно. На нашому напрямку у них були ротації через кожні 10 днів, і кожна група була на щось своє «заточена». Були групи, в яких особовий склад був підготовлений до стрілецької зброї; інші краще працювали в диверсійно-розвідувальній діяльності; треті мали більш підготовлені мінометні розрахунки, а особовий склад – слабенький. Ми спостерігали уважно, дивились, в чому вони слабкі – і використовували цю інформацію для ефективної протидії, бо у нас всі ці аспекти добре відпрацьовані в комплексі. Якщо у нас підрозділи тренувані на все, то у них така спеціалізація, залежить від ротації. А у нас – позиційна війна, ми були готові до всього.

– Хтось із журналістів вже розповідав про вас?

– Ні, я не медійна людина, не люблю це. Просто роблю своє діло, та й все. Якщо глянути журнал ведення бойових дій, то побачимо, що ми за рік досить суттєво просунулись вперед, і БМП ворога знищили, і ПТУРи, і кулемети, міномети, АГС, живу силу... Це так, по-скромному. Загалом 12 бат спочатку був батальйоном охорони, він для цього і створювався. Попередньо вони були на дуже гарячому напрямку, коло Авдіївки, – там вони відчували дух війни! Зараз батальйону доручають бойові завдання і він дуже потужно та відповідально їх виконує. Виконавши бойові завдання на самій небезпечній ділянці фронту, ми змусили противника поважати нас. Це – головне!

– Напевне, найтяжче – це втрати...

– На жаль, у нас теж вони були... Це – війна. Після виходу в ППД на відновлення боєздатності ми вшанували наших полеглих хвилиною мовчання, зробили стенд з їх портретами – шануємо їх пам'ять. Сподіваюся, в рідних містах і селах загиблих Героїв теж не забудуть і шануватимуть. Хочу ще раз висловити підтримку рідним наших побратимів... Ми пам'ятаємо кожного!

– П'ять років вже триває війна. Кожен військовий підрозділ завів собі якийсь талісман: тваринку, прапор, особливий «неофіційний» шеврон... А який у вас «оберіг»?

– У мене – совенятко (сич), з 16 року зі мною. Мені його подарували, і ми з ним всюди їздимо, зокрема, на фронт. Зараз йому 2,5 роки.

– Це правда, що звірі заздалегідь відчують, коли починається обстріл?

– Правда. Мій теж іноді починає скакати, нетипово поводитись, ще за кілька хвилин до того, як ми щось почуємо. Так само коти й собаки одразу ховаються, хоча зазвичай вони постійно поряд із нами. Спостереження за зміною їх поведінки дає нам можливість вчасно сховатися в укриття або приготуватись і надати відсіч.

– Які найближчі плани ваші і вашого підрозділу?

– Спершу – відпочити. Далі міжнародні навчання, тренування, приведення техніки до ладу, індивідуальні заняття. Доукомплектування особовим складом і бойове злагодження. Ну, а там знов на фронт! До речі: запрошуємо до нас всіх, хто хоче не просто служити, а ще й перемагати!

– Як прийти на службу саме до вас?

– Дуже просто. Приїдьте у стройову частину бригади, пройдіть співбесіду і візьміть відношення, а потім із цим документом завітайте до вашого військкомату і підпишіть контракт з обраною вами бригадою. Будемо раді бачити поруч з нами достойних військовослужбовців.

(Бесіду вела Олена Мокренчук)

Світлини з особистого архіву підполковника Чумака.